

KULTURA

festivali

Filmska baština u Cannesu

PARIZ, 13. svibnja – Dok će 15. svibnja u Grand Theatre Lumiere u Cannesu trajati projekcija filma »Matrix Reloaded«, film »Andaluzijski pas« Luisa Bunuela, u obliku kopije koju je dotjerala FilMOTECA Espanola, najavit će program posvećen baštini u dvorani Bunuel. Bit će prikazano petnaest filmova – klasika, slavni ili rijetki, deset na 35 mm vrpce, a pet u digitalnom obliku visoke razlučivosti, od čega tri filma u čast Michaelu Curtizu, francuski animirani film »Kralj i ptica« Paula Grimaulta te obnovljena verzija »Strašila« Jerryja Schatzberga, dobitnika Zlatne palme 1973. Od prošle godine festival u Cannesu

Luis Buñuel: »Andaluzijski pas«

predstavlja godišnji odabir dotjeranih kopija filmova iz cijelog svijeta (Europa, SAD, Azija). Među filmovima koje su predložili arhivi, filmove, studiji i producenti, nalaze se: »Toliko smo se voljeli« Ettorea Scole, »Hladnokrvni« Richarda Brooksa, »Marseljeza« Jeana Renoira, »Ja, Kuba« Mihaila Kalatozova i »Robin Hood« Michaela Curtiza. Bit će prikazano i više dokumentarnih filmova o Federicu Felliniju, Charlieju Chaplinu, Claudeu Sautetu i Lesteru Jamesu Periesu. (Hina)

film

Revija suvremenog filma iz BiH

OSIJEK, 13. lipnja – U organizaciji Rotarar klubova iz Osijeka i Sarajeva u osječkom kinu Europa, od 30. svibnja do 3. lipnja, upriličit će se prikazivanje »Revije suvremenog BiH filma«, a pokrovitelji priredbe su Veleposlanstva RH i BiH, hrvatsko Ministarstvo kulture, Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajeva, Grad Osijek i Osječko-baranjska županija. To je u utorku naglasio predsjednik osječkog Rotarar kluba Tomislav Levak na konferenciji za novinare napomenuvši da je Slavenska banka generalni sponsor Revije, dok su medijski pokrovitelji »Glas Slavonije«, Slavenska televizija i Slavonski radio. – Bit će prikazano šest filmova: Remake, Savršeni krug, Mlječni put, Tunnel, Prvo smrtno iskustvo i Gori vatra, a u Osijeku će nazočiti i redatelji, osim Faruka Sokolovića – kazao je Levak naglasivši da se klub odlučio za bosanski film jer se nakon osvojenog Oscara osjetila ekspanzija bosansko-hercegovačkog filma u svijetu. Na zatvaranju Revije, glumac Zijah Sokolović odigrao će monodramu »Caba res-Caba-rei«. S. Č. D.

koncerti

Prvi nastup Velikogoričkoga orkestra

VELIKA GORICA, 13. svibnja – U izvanredno akustičnoj Crkvi Navještenja Blažene Djevice Marije u Velikoj Gorici, u nedjelju se prvi put predstavio Velikogorički gradski orkestar, sastavljen od akademskih glazbenika, članova zagrebačkih simfonijskih i kazališnih orkestara, od kojih polovica živi u Velikoj Gorici. Sa željom da obogate kulturnu ponudu svojega grada, glazbenici su se organizirali i pod vodstvom dirigentice Silvane Čuljak pripremili kraći popularni program. Izbor iz 1. i 2. suite Glazbe na vodi Georga Friedricha Händela, Intermezzo iz opere Cavalleria Rusticana Pietra Mascagnija i Idila Večer Vatroslava Lisinskog, pružili su priliku svakom glazbeniku posebno i u kompaktnoj cjelini da pokažu svoje kvalitete i opravdanost budućeg kontinuiteta. Orkestar manjeg simfonijskog sastava od 26 članova ozbiljno se pripremio za taj nastup, koji je pomoglo nekoliko sponzora, te je pod sigurnim i muzikalnim vodstvom Silvane Čuljak ostvario visoku razinu izvedbe. Nagraden je obiljem aplauza mnogobrojne publike u velikogoričkoj crkvi. V. P.

KONCERTI – Rizwan-Muazzam Qawwali u Zagrebu

HIPNOTIČKA PAKISTANSKA TRADICIJA

Muke s dobivanjem radnih dozvola u dva navrata posve nezasluženo zatekle pakistanske glazbenike i odgodile dolazak do »treće sreće« / Brilljantan nastup bio je dragocjena mogućnost za susret s poslasticama tradicionalne pakistanske glazbe

Hrvoje Hovot

A gilni organizatori iz Multikulture u samo dva mjeseca u Zagreb su doveli nekoliko premijernih postava world music scene. Nakon gostovanja rumunjskih Taraf de Haidouks, Transglobal Underground, Panjabi MC-ja i Istanbul Oriental Ensemblea, pakistanska postava Rizwan-Muazzam Qawwali poslije brojnih peripetija stigla je u dvoranu »Vatroslav Lisinski«. Sigurno je da su ranije muke s dobivanjem radnih dozvola posve nezasluženo zatekle pakistanske glazbenike i odgodile dolazak do »treće sreće«. Iako smo prije nekoliko mjeseci pisali kako nakon dva neuspješna pokušaja dolaska, trećeg vjerojatno neće ni biti, uslijedio je pozitivan rasplet, na sreću svih u dvorani »Lisinski« u ponedjeljak navečer.

Tada je – valjda iz neznanja, a ne zbog nečeg drugog – potpuno zanemarena priča o profilu pakistanskih glazbenika, da ne spominjemo glazbeno majstorstvo. Odmah treba razjasniti temeljnu dvojbu glede izvođačkog usmjerenja gostiju i njihove ideološke orijentacije, što je i ključ za razumijevanje njihove priče. Sufi pjevanje je duhovna pakistanska glazba koja zagovara toleranciju i često nije po volji fundamentalistima koji ih i

optužuju za premlaki odnos prema svjetovnim događanjima. Primjera radi, slično usmjerena postava Asif Ali Khana gostovala je na zadnjem albumu Brucea Springsteena »The Rising« koji, između ostaloga, propitkuje aktualnu otvorenost, tj. zatvorenost, Amerike prema povezivanju, kako glasi naziv pjesme, »razdvojenih svijetova«.

I američki kantautor Steve Earl uključio je na svoj izvrstan album »Jerusalem« pjesmu »John Walker's Blues« i dobio »po prstima« u SAD, tražeći toleranciju nakon homogeniziranja američke javnosti poslije napada na nebodere WTC-a. Rizwan-Muazzam Qawwali vraćaju istom mjerom, pa je tim čudnije da je baš kod nas bilo problema s dobivanjem dozvola za dva ranija termina nastupa. Rasprave o mogućim provokacijama ne samo da su vrijeđale goste iz Pakistana nego su pokazale temeljito nerazumijevanje priče.

Rizwan-Muazzam Qawwali na svjetskom su tržištu prisutni putem diskografske etikete Real World Petera Gabrieala preko koje objavljuju internacionalno distribuirane albume. Osim Gabriellovih pokušaja, sufi pjevanje već je pronašlo put do zapadne publike, u svoj rad uključivali su ga mnogi pop-glazbenici. Glasoviti Nusrat

Fateh Ali Khan, preminuo 1997., zasigurno je najpoznatije ime te tradicije u zapadnome svijetu, a članovi Rizwan-Muazzam Qawwali, osim što su u rodbinskoj vezi i njeguju 600-godišnju obiteljsku tradiciju, dio su iste priče.

U dva sata zagrebačkoga nastupa Rizwan-Muazzam Qawwali pokazali su fascinantnu vokalnu spremu, u postavi s tri glavna vokala, pet pratećih i tri glazbenika na tabla-bubnjevim i harmonijom, spajajući rezonance glasova sa žičanim instrumentima i udaraljkama. Duge, dvadesetominutne manire pune hipnotičkih vokalnih dionica, izmjena tempa i stvaranja zvukovnih tapiserija prebacivanjem težišta s vokala na instrumente i obrnuto, nesumnjivo su nadahnut primjer majstorske vokalne improvizacije i ritmičke otvorenosti.

Isporuka religijskih i duhovnih tema, s gestikulacijama pjevača u sjedećem položaju, pogodan je primjer narodne umjetnosti pa je vjerojatno svima u dvorani bilo jasno o čemu se pjeva, iako ne govorimo arapskim ili urdu jezikom. Njihove glazbene postavke možda su egzotične za nenaviklo tuzemno uho, ali briljantan nastup bez ikakve je dvojbe bio dragocijena mogućnost susreta s poslasticama mistične tradicionalne pakistanske kulture.

Sveprisutna elegancija: Interijer Vile Ladany, 1936.-1937., današnja Nazorova 52

PROJEKTI – »24 sata heroja – Mladen Kaulzarić i ukus međuratnog Zagreba«

HEROJ ZAGREBAČKE ARHITEKTURE

Izložba u Muzeju grada Zagreba posvećena jednom od najvećih modernih arhitekata dokumentira ukus rezidencijalnoga stanovanja međuratnog vremena, ali i kulturološku klimu toga doba u Zagrebu

ZAGREB, 13. svibnja – Jednom od protagonista zlatnoga doba zagrebačke arhitekture između dva svjetska rata, Mladenu Kaulzariću posvećena je izložba »24 sata heroja«, otvorena u ponedjeljak u Muzeju grada Zagreba. Osim što je željela upozoriti na vrijednost Kaulzarićeva djela, autorica izložbe Hela Vukadin Doronjga nastojala je također dokumentirati ukus rezidencijalnoga stanovanja međuratnog vremena, ali i kulturološku klimu toga doba u Zagrebu.

Ograničivši se na deset obiteljskih vila koje je Kaulzarić izveo između 1930. i 1940. godine, kustosica Vukadin Doronjga izložbu je koncipirala u tri dijela. Prvi čine biografski elementi. Nakon graditeljske škole Kaulzarić je završio studij arhitekture kod Drage Iblera na arhitektonskom odsjeku Likovne akademije. Tridesetih godina

dijeli atelier sa Stjepanom Gombošem, koji je nezaobilazan suradnik pri nastanku prikazanih kuća. Četrdesetih je postao profesor na Arhitektonskom fakultetu, a šezdesetih akademik. Uz biografske dokumente tu su posebno istaknuti Kaulzarićevi crteži iz dvadesetih godina prošlog stoljeća, što pokazuju njegovu sklonost likovnoj imaginalnoj koja ga odvajala od suvremenika iz vremena međuratne moderne.

Drugu razinu čine Kaulzarićeve obiteljske kuće prikazane fotografijama izvornog stanja i današnjih detalja te Kaulzarićevi perspektivni crteži. Rekonstrukciju stanovanja dopunjavaju sačuvani dijelovi namještaja koji je i sam bio sastavni njihov dio, s obzirom da je Kaulzarić oblikovao i interijere, stvarajući total-dizajn.

Mladen Kaulzarić razvio je vlastiti arhitektonski rječnik, neovisan o tren-

dovima, koji svojom elegancijom i jedinstvenošću arhitekturu diže na novu razinu. Kao svaki veliki umjetnik radio je po principu vlastite savjesti i unutarnje volje, a ne šablona vremena. Od ostalih modernih arhitekata Kaulzarića razlikuje poseban senzibilitet, jedinstvenost, štedljivost oblikovnog rječnika i sveprisutna elegancija, istaknula je kustosica Vukadin Doronjga na otvorenoj izložbi.

Sam naziv izložbe »24 sata heroja« preuzet je od drame koju je 1936. Kaulzariću posvetila prijateljica Irina Kunjina Aleksander, književnica i prevoditeljica. U formi dijaloga investitora i arhitekta ona je dodatno približila značenje koje je arhitektura imala za Mladena Kaulzarića i zaokružila sociološku i kulturološku studiju vremena.

Martina Ivandić

Primjer majstorske vokalne improvizacije i ritmičke otvorenosti: Rizwan-Muazzam Qawwali Foto: Vjesnik/Ranko Marković

VIJESTI

Novi oltar Kuzme Kovačića

SINJ, 13. svibnja – U crkvi čudotvorne Gospe Sinjske postavljen je novi glavni oltar koji je izradio splitski kipar Kuzma Kovačić. Oltar od bračkog kamena ukrašen je hrvatskim pletrom, a u središnjoj kaseti isklesana je riba s križem. Oltar je rađen točno pola godine, a Kovačić je pomogao i akademski kipar Nikola Džajca. (Hina)

Likovna radionica u povodu Dana obitelji

PETRINJA, 13. svibnja – U organizaciji »Suncokreta« – Centra za humanitarni rad, a u suradnji s petrinjskim Hrvatskim domom, u tome je Gradu u ponedjeljak na večer održana likovna radionica. U okviru programa »Odgovaj za ljubav i nenasilje« radionica je organizirana u povodu Dana obitelji. Djeca u dobi od 7 do 14 godina likovno su se izražavala uz pomoć stručnih voditelja. M. G.

KAZALIŠTE – Proglašene nagrade Festivala malih scena u Rijeci

POBJEDNIK BEOGRADSKI »SKUP«

RIJEKA, 13. svibnja – Predstava »Skup« Jugoslavenskog dramskog pozorišta iz Beograda, u režiji Jagoša Markovića, pobjednik je 10. festivala malih scena, održanog u Rijeci, po ocjeni publike i stručnog žirija. Dobitnici nagrada »Veljko Maričić« proglašeni su u ponedjeljak kasno na večer nakon posljednje prikazane predstave »Nosi nas rijeka« Hrvatskog narodnog kazališta iz Splita, koja je dobila specijalnu nagradu žirija za kolektivnu igru. Nagradu za najbolju žensku ulogu dobila je Olga Odanović iz predstave »Skup«, a najboljim glumcem proglašen je Zsolt Nagy iz »Radničkog ciklusa« Kretakor teatra iz Budimpešte. Najbolja je mlada glumica Jadranka Đokić nagradena za ulogu u predstavi »Kraljice«, a najbolju epizodnu ulogu ostvarila je Katari-

na Bistrovčić Darvaš u »Jelki kod Ivanovića«.

Najbolja je dramaturgija ona Laryja Zappie u predstavi »Glorija«, najbolji kostimi su Lane Cvijanović iz »Skup«, glazba Duška Rapoteca Utea za »Gloriju«, a oblikovanje svjetla Tamasa Banyaija za »Radnički cirkus«. Nagrade »Veljko Maričić« nose ime po uglednom glumcu iz prošlog stoljeća koji je najveće uspjeh ostvario u riječkom kazalištu. Nagradu »Andelko Stimač« za najbolju režiju dobio je Jagoš Marković za »Skup«. Riječki »Novi list« dodijelio je svoju nagradu »Mediteran« glumici Jadranki Đokić. Selektor toga festivala održanog od 3. do 12. svibnja, bio je Darko Lukić, a umjetnički direktor Nenad Šegvić. Organizatori su HKD teatar i Odjel za kulturu Grada Rijeke. (Hina)

Mijićeve likovne dosjetke

SPLIT, 13. svibnja – Monografskom izložbom skulptura splitskoj javnosti u Galeriji umjetnina predstavio se Matko Mijić, poznati hrvatski kipar i docent na Umjetničkoj akademiji u Splitu. Riječ je o autorovoj tridesetnoj samostalnoj izložbi, ali i prvom u prostoru Galerije umjetnina gdje je izložio 110 radova, nastalih od 1990. do netom dovršenih skulptura. Predstavljena je i glavnina ciklusa »Putovanja«, započetog krajem osamdesetih godina prošlog stoljeća, koji autor obogaćuje novim uratcima, kao i četiri skulpture povezane nazivom »Hommage Radovanu«. Ciklus »Putovanja« inicirali su neumjetnički, uporabni predmeti nadeni u ateljeu, kao što su zahrđali čavli, udice, brave ili ključevi koje autor inkorporira u bajkovite složene, primjenjujući kolažno-montažni princip oblikovanja. U skulpturama je snažno artikulirana dosjetka, kao trajno obilježje Mijićeve likovnog govora. Kroz opus se stalno provlači ludički moment, koji radove čini iznimno privlačnima, vizualno i haptički – napisala je u predgovoru kataloga kustosica Galerije umjetnina Iris Slade. Matko Mijić porijeklom je iz Milne na Braču, a od 1985. živi i stvara u Trogiru. Tijekom gotovo tri desetljeća javnog djelovanja sudjelovao je na više od stotinu skupnih izložaba. M. J.

KNJIGE – Predstavljena studija Franje Šanjeka o bosansko-humskim krstjanima

NOVA SLIKA STARE BOSNE

U knjizi su prvi put na jednome mjestu okupljeni svi izvorni tekstovi o složenome pitanju Crkve bosanske i bosanskih krstjana, u izvorniku i prijevodu

ZAGREB, 13. svibnja – Znanstvena studija istaknuto hrvatskoga povjesničara, akademika Franje Šanjeka: »Bosansko-humski krstjani u povijesnim vremenima (13. – 15. st.)«, koja daje kulturnu sliku srednjovjekovne Bosne, drukčiju od one koja je dosad uobičajena, predstavljena je u utorku u Europskome domu. Knjigu je objavilo zagrebačko nakladničko poduzeće »Barbat«.

– Ova knjiga je kruna tridesetogodišnjega rada na osnovnoj preokupaciji Šanjekova znanstvenoga usmjerenja, pitanju heterodoksnih pokreta u Europi od 12. do 15. stoljeća, od bugarskih bogumila do zapadnoeuropskih katarata, unutar kojih jedno od važnih mjesta zauzimaju bosanski krstjani – kazao je akademik Lujo Margetić istaknuvši da je Šanjek najbolji svjetski poznavatelj pitanja vezanih uz bosansko-humske krstjane.

U knjizi su prvi put na jednome mjestu okupljeni svi izvorni tekstovi o složenome pitanju Crkve bosanske i bosanskih krstjana, u izvorniku i prijevodu. Po ocjeni akademika Tomislava Raukara, riječ je o cjelovitome djelu koje otvara nova pitanja i postaje osnovicom bu-

dućih istraživačkih nastojanja.

Akademik Petar Strčić istaknuo je da je Šanjek svoj rad temeljio i na istraživanjima dvojice znamenitih povjesničara koji su dali vrijedne priloge na tome području – Franje Račkoga i Jaroslava Šidaka. Dodao je da nema događaja ni ličnosti u prošlosti koja se danas ne ispoliti zira zbog banalnih, ali opasnih političkih i politikanskih potreba. Šanjekovom studijom, dodao je Petar Strčić, svaki čitatelj sada sam može očitati nemilu sudbinu bosansko-humskoga srednjov-

jekovlja koja se, na žalost, na najgori način preslikava i u naše dane.

Akademik Šanjek kazao je na kraju da studija čitatelju omogućuje uroniti u hrvatsko srednjovjekovlje bez ideoloških, nacionalnih i sličnih posvojenja, na koje nailazimo u 150 godina dugoj hrvatskoj i, šire, južnoslavenskoj historiografiji.

Uz istaknute stručnjake za srednjovjekovlje, na predstavljanju knjige bio je i msgr. Giulio Enaudi, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj.

Sandra-Viktorija Antić

Najbolji svjetski poznavatelj bosansko-humskih krstjana: Franjo Šanjek Foto: Vjesnik/Ratko Mavar